

Avustushakemus: STEA Hankeavustus Luottamuksellinen

Järjestönumero 3092/ Tilinpitäjä Suojapirtti ry/ toteuttaja Kuka kuuntele köyhää? -verkosto.

Käyttötarkoitus

Avustusta haetaan Kuka kuuntelee köyhää? -toiminnan juurruttamiseksi 10 paikkakunnalle. Tarkoitus on auttaa luomaan köyhyyttä kokeneiden paikallisverkostoja ja järjestämään mallinnettuja keskustelutilaisuuksia, joissa köyhät ja kunnalliset päättäjät sekä viranhaltijat kohtaavat tasavertaisina. Tavoite on tuoda köyhien ääni kuuluviin päätöksenteossa sekä vahvistaa ihmisten autonomiaa ja toimintavalmiuksia. Kohderyhmää ovat eri syistä vaikeassa sosioekonomisessa tilanteessa olevat.

Haettu avustus
120 180 €

Perustiedot

Käyttötarkoitus

Avustusta haetaan Kuka kuuntelee köyhää? -toiminnan juurruttamiseksi 10 paikkakunnalle. Tarkoitus on auttaa luomaan köyhyyttä kokeneiden paikallisverkostoja ja järjestämään mallinnettuja keskustelutilaisuuksia, joissa köyhät ja kunnalliset päättäjät sekä viranhaltijat kohtaavat tasavertaisina. Tavoite on tuoda köyhien ääni kuuluviin päätöksenteossa sekä vahvistaa ihmisten autonomiaa ja toimintavalmiuksia. Kohderyhmää ovat eri syistä vaikeassa sosioekonomisessa tilanteessa olevat.

Toiminnan tai hankkeen nimi

Köyhän ääni kuuluviin maakunnissa

Toiminnan tai hankkeen alkamisajankohta

01-2018

Toiminnan tai hankkeen päättymisajankohta

Toiminnan maantieteellinen alue

Alueellinen

Vantaa
Porvoo
Hämeenlinna
Lahti

Tampere
Turku
Puumala
Kuopio
Seinäjoki
Oulu
Rovaniemi

Tekeekö avustuksen saaja muutakin kuin STEA-rahoitteista toimintaa?
Avustuksen saaja tekee muutakin kuin STEA-rahoitteista toimintaa

Toimintamuodot ja rahoittajat

Päihdehuollon asumispalvelujen ja asunnottomien asumispalvelujen tuottaminen sekä kehittäminen. Rahoitus tulee ostopalvelusopimusten kautta.

Tilojen käyttö

Kuvaus tiloista:

Toimistotila ja toimistopalvelut vuokrataan Suoja-Pirtti ry:ltä. Vuokrattavan tilan koko on n. 10 neliötä ja vuokra 500 € / kk (sisältää tilavuokran + toimistopalvelut). Tilan sijainti: Suoja-Pirtti ry:n keskustoimisto, Kotkankatu 14-16 b, 00550 Hki

Toiminta ja sisältö

Toiminnan tarve ja miten tarve on selvitetty?

Huono-osaisuuden poistamiseen tarvitaan huono-osaisia itseään, mutta he kertovat voimattomuuden ja toivottomuuden kokemuksista: ei kannata edes yrittää äänestää tai vaikuttaa, koska sillä ei kuitenkaan ole mitään merkitystä (Isola ym. 2016). Huono-osaiset äänestävät muita vähemmän (Wass & Grönholm 2016). Ratkaisuja huono-osaisuuden poistamiseen etsitään palvelujärjestelmästä, joka usein toimii eriarvoisuutta lisäävällä tavalla. Usein ratkaisuissa ei ole riittävästi kuunneltu huono-osaisia itseään. Siksi tarjolla oleviin palveluihin on vaikea hakeutua ja sitoutua.

Jotta huono-osaisuutta voidaan vähentää, huono-osaiset on saatava mukaan päätöksentekoon (Saikkonen ym. 2015). Tiedetään, että merkitykselliset vuorovaikutussuhteet ja kokemus lähiympäristöön vaikuttamisesta kannustavat edelleen vaikuttamaan yhteisiin asioihin (Isola ym 2016) Huono-osaisten henkilökohtaista ja poliittista toimijuutta voidaan siten vähä vähältä vahvistaa tarjoamalla paikallisia vaikuttamisen alustoja.

Yksi lupaavista vaikuttamisen alustoista on Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston toiminta, jossa toteutuu paikallisen ja valtakunnallisen tason vaikuttaminen sekä ryhmäytyminen. Kuka kuuntelee köyhää? -toiminta yhdistää köyhyyttä ja huono-osaisuutta kokeneita, voimauttaa ja valtauttaa vaikuttamaan yhteisiin asioihin.

Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto on toiminut toistaiseksi pääasiassa Helsingissä, mutta köyhyyden ja eriarvoisuuden vastaisena teemavuonna 2010 se levittäytyi vuoden ajaksi valtakunnalliseksi. Ainutlaatuisista ryhmän toiminnassa on se, että sen järjestämässä keskustelutilaisuuksissa ja blogiteksteissä annetaan ääni köyhyyttä kokeneille ihmisille. Toisin kuin tyypillisissä tilaisuuksissa, Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston niin sanotuissa 3K-talkeissa sisällöt nousevat köyhyyden erityisasiantuntijoilta itseltään, ei ammattiauttajilta tai päättäjiltä. Keskustelutilaisuudet toimivat kokemusinformaation kanavina niin kuntapäättäjille, kansanedustajille, virkamiehille kuin tutkijoillekin. Tällaisen kokemusasiatuntijatiedon tarpeen on tunnustanut myös Suomen köyhyyden vastainen verkosto (EAPN-FIN). Tällaisten vaikuttamisen paikkojen tarpeesta kertoo sekin, että kun Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto järjesti keskustelutilaisuuden Kuopiossa maaliskuussa 2017, siihen osallistui 50–60 ihmistä ja uusia tilaisuuksia pyydettiin. Toiminnan tarvetta maakunnissa kartoitettiin keväällä 2017 seurakuntien diakoniatyöntekijöille suunnatulla kyselyllä, johon 259 vastasi. Kolmannes vastaajista kertoi, että paikkakunnalla on käyty julkista keskustelua köyhyydestä kuten toimeentulotukisiirrosta. Kolme neljästä ilmoitti olevansa halukas tulemaan mukaan tilaisuuksien järjestämiseen tai osallistumaan muilla tavoin. On siis olemassa vahvaa kiinnostusta osallistua Kuka kuuntelee köyhää

Ilmenneiden tarpeiden ja Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston periaatteiden vuoksi – ja levittäytyessään ympäri Suomen – Kuka kuuntelee köyhää? -toiminta tarjoaa huono-osaisille ja köyhyyttä kokeneille alustan kokoontua yhteen, vahvistaa yhteistä ääntä, vaikuttaa pienempiin ja suurempiin asioihin joko omassa kunnassaan tai maakunnassaan: esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluihin, työvoimapalvelujen laatuun ja aktivointitoimenpiteiden eettisyyteen tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Enenevästi palvelujärjestelmästä esitetään toive siitä, että paljon palveluja käyttävät osallistuisivat palvelujen kehittämiseen. Tällöin palvelunkäyttäjille tarjotaan kehittämisvaltaa. Palvelujärjestelmästä irrallisena ja puoluepoliittisesti sitoutumattomana Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto voi ajan kuluessa mahdollisesti toimia myös aitona vastavoimana köyhien kannalta epäsuotuisille kehityskuluille.

Toiminnan tavoitteet

1. On vahvistettu köyhyyttä kokeneiden vaikuttamismahdollisuuksia ja uskoa niihin.
2. On luotu käytännöt, joiden avulla tuotetaan ja välitetään kokemukseen perustuvaa kriittistä tietoa palvelujärjestelmille.
3. On luotu pysyviä paikallisia ryhmiä ja verkostoja, joiden kautta köyhät voivat vaikuttaa ja pitää yhteyttä päättäjiin.
4. On saatu köyhyys ja sosiaalinen ulottuvuus SOTE- ja alueuudistuksen agendalle.
5. Köyhyyteen liittyvä häpeä on vähentynyt.
6. On koottu ja välitetty köyhyyttä kokeneiden omat toimenpide-ehdotukset paikallisille ja kansallisille päättäjille.
7. Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto toimii 10 paikkakunnalla. Verkoston aktiivisessa ydinryhmässä on 3-10 jäsentä, paikkakunnan koosta riippuen.

8. Verkosto järjestää paikallisia tilaisuuksia (3K-talk), jotka kokoavat yhteen köyhyyttä kokeneita, muita paikallisia, tutkijoita, viranomaisia ja päättäjiä. Tilaisuuksissa keskiössä ovat köyhyyttä kokeneet. Vuositavoite on 2-3 tilaisuutta. Koko hankkeen aikana tavoite on 8-9 toteutunutta 3K-talkia.

9. On järjestetty kansallinen köyhyyttä kokeneiden ja valtioneuvoston jäsenten välinen tapaaminen (People experiencing Poverty eli PePsymposium).

Toiminnan kohderyhmät

Kohderyhmät määriteltiin hyödyntämällä THL:n sotkanet.fi-tietokannan tilastoja. Luvut kuvaavat vuotta 2015. Paikkakuntakohtaisesta, yhteenlasketusta kohderyhmästä tavoitetaan 1 % (kuulevat / tulevat tietoisiksi hankkeesta). Tästä määrästä puolet saadaan tutustumaan toimintaan (liittyvät Kuka kuuntelee köyhää? -Facebook-ryhmän jäseniksi, tilaavat uutiskirjeen, osallistuvat 3K-talkeihin yleisönä). Toimintaan tutustuneista 5–10% ja pienemmillä paikkakunnilla 10–20 % sitoutuu aktiiviseen toimintaan (käyvät ydinryhmän tapaamisissa, osallistuvat 3K-talkien suunnitteluun, osallistuvat toiminnallisen ryhmäytymisen muotoihin).

Indikaattorit:

- vaikeasti työllistyvät 15–64-vuotiaat
- toimeentulotukea pitkäaikaisesti (10–12 kk) saaneet kotitaloudet
- täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet
- työkyvyttömyyseläkettä saavat
- jätetyt velkajärjestely hakemukset
- aikuiset vammaistuen saajat

Kaikki paikkakunnat yhteensä hankkeen aikana 2018-2020: tavoitetaan 1365, tutustuu toimintaan 675, osallistuu aktiivisesti 40–70 ihmistä.

Hämeenlinna

Yht. 4149, tavoitetaan 40, tutustuu toimintaan 20, osallistuu aktiivisesti 2–4

Vaikeasti työllistyvät: 148

Pitkään tt-tukea saaneet: 933

Täydellä kansaneläkkeellä: 252

Työkyv.eläkkeellä: 2637

Velkajärjestelyhakemuksia: 40

Vammaistukea saavat: 148

Kuopio

Yht. 12383, tavoitetaan 125, tutustuu toimintaan 60, osallistuu aktiivisesti 3–6

Vaikeasti työllistyvät: 4273

Pitkään tt-tukea saaneet: 1940

Täydellä kansaneläkkeellä: 392

Työkyv.eläkkeellä: 5442

Velkajärjestelyhakemuksia: 73

Vammaistukea saavat: 263

Lahti

Yht. 14334, tavoitetaan 140, tutustuu toimintaan 70, osallistuu aktiivisesti 4–7

Vaikeasti työllistyvät: 6579

Pitkään tt-tukea saaneet: 2417

Täydellä kansaneläkkeellä: 410

Työkyv.eläkkeellä: 4616

Velkajärjestelyhakemuksia: 128

Vammaistukea saavat: 184

Oulu

Yht. 21059, tavoitetaan 210, tutustuu toimintaan 105, osallistuu aktiivisesti 5–10

Vaikeasti työllistyvät: 9455

Pitkään tt-tukea saaneet: 2106

Täydellä kansaneläkkeellä: 539

Työkyv.eläkkeellä: 8292

Velkajärjestelyhakemuksia: 244

Vammaistukea saavat: 962

Porvoo

Yht. 4045, tavoitetaan 40, tutustuu toimintaan 20, osallistuu aktiivisesti 2–4

Vaikeasti työllistyvät: 1517

Pitkään toimeentulotukea saaneet: 720

Täydellä kansaneläkkeellä: 156

Työkyv.eläkkeellä: 1559

Velkajärjestelyhakemuksia: 13

Vammaistukea saavat: 80

Puumala

Yht. 251, tavoitetaan 20, tutustuu toimintaan 10, osallistuu aktiivisesti 2–4

Vaikeasti työllistyvät: 78

Pitkään tt-tukea saaneet: 6

Täydellä kansaneläkkeellä: 27

Työkyvyttömyyseläkkeellä: 140

Velkajärjestelyhakemuksia: 0

Vammaistukea saavat: 0

Rovaniemi

Yht. 6733, tavoitetaan 70, tutustuu toimintaan 35, osallistuu aktiivisesti 2–4

Vaikeasti työllistyvät: 2671

Pitkään tt-tukea saaneet: 742

Täydellä kansaneläkkeellä: 156

Työkyv.eläkkeellä: 2826
Velkajärjestelyhakemuksia: 117
Vammaistukea saavat: 221

Seinäjoki

Yht. 5234, tavoitetaan 50, tutustuu toimintaan 25, osallistuu aktiivisesti 2–4
Vaikeasti työllistyvät: 1803
Pitkään tt-tukea saaneet: 698
Täydellä kansaneläkkeellä: 183
Työkyv.eläkkeellä: 2269
Velkajärjestelyhakemuksia: 64
Vammaistukea saavat: 217

Tampere

Yht. 26956, tavoitetaan 270, tutustuu toimintaan 130, osallistuu aktiivisesti 6–13
Vaikeasti työllistyvät: 12955
Pitkään tt-tukea saaneet: 4663
Täydellä kansaneläkkeellä: 711
Työkyvyttömyyseläkkeellä: 7732
Velkajärjestelyhakemuksia: 268
Vammaistukea saavat: 627

Turku

Yht. 20167, tavoitetaan 200, tutustuu toimintaan 100, osallistuu aktiivisesti 5–10
Vaikeasti työllistyvät: 9697
Pitkään tt-tukea saaneet: 2095
Täydellä kansaneläkkeellä: 709
Työkyv.eläkkeellä: 7027
Velkajärjestelyhakemuksia: 189
Vammaistukea saavat: 450

Vantaa

Yht. 20650, tavoitetaan 200, tutustuu toimintaan 100, osallistuu aktiivisesti 5–10
Vaikeasti työllistyvät: 7694
Pitkään tt-tukea saaneet: 5886
Täydellä kansaneläkkeellä: 395
Työkyv.eläkkeellä: 6039
Velkajärjestelyhakemuksia: 191
Vammaistukea saavat: 445

Toiminnan sisältö ja toteutus

KÖYHÄN ÄÄNI KUULUVIIN MAAKUNNISSA – MITÄ ON TARKOITUS TEHDÄ?

Toiminta-avustuksella on tarkoitus laajentaa Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston (myöhemmin 3K) toiminta pääkaupunkiseudulta muualle Suomeen ja juurruttaa se 10 paikkakunnalle.

Päämääränä on auttaa köyhyyttä kokeneita verkottumaan ja järjestämään omilla paikkakunnillaan mallinnettu 3K-tilaisuus. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että huono-osaisten autonomia vahvistuu ja heidän toimintavalmiutensa lisääntyvät. Tarkoitus on osoittaa käytännönläheisellä tavalla, että köyhyyttä kokeneet voivat olla aktiivisia toimijoita passiivisten toiminnan kohteiden sijaan: he voivat tuoda äänensä kuuluviin ja tulla näin osallisiksi itseään koskevaan päätöksentekoon.

3K-verkosto on puoluepoliittisesti ja aatteellisesti sitoutumaton köyhyyskysymyksistä kiinnostuneiden yhteenliittymä. Siihen kuuluu tutkijoita, köyhyystematiikan parissa työskenteleviä ja köyhyyttä omakohtaisesti tuntevia. Tällä haavaa ydinryhmässä on 6–7 jäsentä, jotka tapaavat kuukausittain. Verkostolla on aktiivinen ja keskusteleva Facebook-ryhmä, jossa on yli 5200 jäsentä.

Keskeinen toimintamuoto ovat julkiset keskustelutilaisuudet, joita järjestetään noin kerran kahdessa kuukaudessa eduskunnan Kansalaisinfossa. Tilaisuutta isännöi kukin eduskuntapuolue vuorollaan.

Keväällä 2017 verkostossa ovat edustettuina mm. Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitos, evl. kirkon diakonia ja sielunhoito, kuopiolainen Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ja Suoja-Pirtti ry. Kuka kuuntelee köyhää on jäsen Euroopan syrjäytymisen ja köyhyyden vastaisen verkoston (EAPN) Suomen osastossa.

Verkoston juuret ovat vuonna 2008 Stakesin järjestämässä ”Numeron voima, sanan valta – kuka kuuntelee köyhää” -seminaarissa, jossa puhuivat monet Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -antologiassa (Larivaara ym. 2007) arjestaan kertoneet kokemusasiantuntijat. Tilaisuuteen osallistunut peruspalveluministeri Paula Risikko ehdotti, että seminaari saisi jatkoa. Luotiin verkosto, joka alkoi suunnitella keskustelutilaisuuksia. Näin syntyivät 3K-talkit.

Virstanpylväitä:

- 2009 koottiin 3K-talkien pohjalta 10 toimenpide-ehdotusta köyhyyden vähentämiseksi ja luovutettiin ne ministeri Risikolle.
- 2010 EU:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen vuosi, 3K oli virallinen toteuttajakumppani.
- 3.3.2011 luovutettiin toimenpide-ehdotukset hallitusohjelmaan Risikolle, maininta hallitusohjelmassa.
- 9.6.2011 jaettiin tietoa suomalaisesta köyhyydestä sisältävät 3K-muistitikut kaikille kansanedustajille.
- 2011-2016 järjestetty n. 20 tilaisuutta
- Yhteistyö Hgin Taitelijaseuran kanssa, näyttelyt, mm. Köyhyys on katsojan silmässä, marras-joulukuu 2016, Lapinlahden lähde

- Jäseniä on osallistunut Brysselissä järjestettäviin PeP -symposiumeihin (People experiencing Poverty).

3K-TALK

3K-talk on mallinnettu keskustelutilaisuus, jossa kohtaavat tasavertaisina toimijoina köyhyyttä kokeneet, poliittiset päättäjät sekä asiantuntijat kuten köyhyyttökijät ja kansalaisjärjestöjen edustajat.

Keskustelutilaisuuden suunnittelee ja sen käytännön järjestelyistä vastaa 3Kverkoston ydinryhmä. Tilaisuuden avaa sitä isännöivän kansanedustajan puheenvuoro. Sen jälkeen käydään kaksi paneelikeskustelua, joissa puheenvuoron saavat tilaisuuden teemoja omakohtaisesti tuntevat kokemusasiantuntijat. Paneeleja vetää verkoston jäsen. Tämän jälkeen on aikaa keskustelulle ja kysymyksille.

Tähän mennessä tilaisuuksissa on keskusteltu mm. sosiaaliturvan uudistamiskomitean työstä, perustulosta, yksin asuvien, vammaisten ja velkaantuneiden köyhyydestä, terveydenhuollon asiakasmaksuista, työttömien asemasta, asunnottomuudesta, toimeentulotuen Kela-siirrosta, leipäjonoköyhyydestä ja mielenterveyskuntoutujien tilanteesta.

Miten köyhän ääni saadaan kuuluviin maakunnissa – toimintasuunnitelma

KONKREETTISET TOIMENPITEET

Luodaan kontakti kohderyhmään (köyhyyttä kokeneet, köyhyyskysymyksistä kiinnostuneet) sellaisten paikallisten toimijoiden kautta, joiden tarjoamat palvelut tai toimintamuodot on suunnattu vähävaraisille.

Yksi tällainen toimijataho ovat Yhteiset Keittiöt, joita perustetaan 18 paikkakunnalle osana Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihanke kakkosta. Yhteiset keittiöt ovat kaikille avoimia tiloja, joissa tarjotaan edullisen tai maksuttoman ruoan lisäksi yhteisöllisyyttä lisäävää ryhmätoimintaa, matalan kynnyksen palveluja ja jalkautuvaa sosiaalityötä. Yhteisten keittiöiden kautta voidaan tavoittaa toiminnasta kiinnostuneita.

Rohkaistaan ja autetaan kiinnostuneita kokoamaan paikallinen 3K-ydinryhmä. Ydinryhmä suunnittelee ja järjestää paikallisen 3K-talkin mallinnuksen mukaisesti. Päättäjiä edustavat kuntapoliitikot. Muut osallistujat voivat olla esim. kunnan sosiaali- ja asuntotoimen, te-palvelujen, vanhus-, vammais- tai päihdetyön tai kolmannen sektorin toimijoiden edustajia. Tilaisuuksien teemat kumpuavat paikallistasolta ja kokemusasiantuntijoiden itse määrittelemistä lähtökohdista: siitä, millaisista köyhyyteen, huono-osaisuuteen tai osattomuuteen liittyvistä ilmiöistä/ongelmista halutaan käydä keskustelua.

Kannustetaan 3K-toiminnan juurruttamiseen paikkakunnalle toiminnallisen ryhmäytymisen kautta. Tässä voidaan hyödyntää yhteisövalmennuksen toimintatapoja. Ryhmät suunnittelevat itse toimintansa, mutta saavat sen ideointiin ja toteuttamiseen käytännön apua. Toimintamuotoja voivat olla esim. vapaaehtoinen vertaisapu etuuskien hakemisessa ja viranomaisasioinnissa, vertaisvelkaneuvonta, erilaiset kulttuuriaktiviteetit (lukupiiri,

taidetoiminta tms.), yhdessä tekeminen (käsityöt, ruoanlaitto jne.), liikunnalliset ryhmäaktiviteetit tai happeningit kuten Köyhät ritarit (ravintolapäivätempaus). Tässä hyödynnetään olemassa olevia hyviä käytäntöjä.

MITEN KOHDERYHMÄ ON OSALLISTUNUT TOIMINNAN SUUNNITTELUUN?

Köyhiä on perinteisesti pyritty lähestymään toiminnan kohteina, heille sisällöltään määriteltyjä palveluja tarjoamalla. Tämän hankkeen uutuusarvo ja vahvuus on siinä, että kohderyhmä määrittelee ja suunnittelee itse toiminnan sisällön hankkeen edetessä. Näin toiminta muotoutuu toimijoiden näköiseksi ja heidän tarpeistaan kumpuavaksi. Vahvuuden käänköpuoli on, että paikkakuntakohtaisen toiminnan sisältöä on mahdoton määritellä tarkasti etukäteen. Voidaan ehdottaa erilaisia ryhmätoiminnan tapoja ja auttaa niiden toteuttamisessa, mutta päätöksen siitä millaista toimintaa kullakin paikkakunnalla järjestetään, päättävät osallistujat itse.

TOIMINNAN AIKATAULU

Kolmen vuoden aikana perustetaan 3K-verkosto 10 paikkakunnalle. Verkosto järjestää paikkakunnalla 3K-talkeja. Hankkeen viimeisenä vuonna kiinnitetään erityistä huomiota toiminnan vakiinnuttamiseen.

Kevät 2018: valikoidaan pilottipaikkakunnat (5)

Syksy 2018: toiminta alkaa pilottipaikkakunnilla, päätös vuoden 2019 paikkakunnista (5)

2019–2020: 10 paikkakuntaa mukana, toiminnan vakiinnuttaminen ja kansallisen PeP-symposiumin (People Experiencing Poverty) järjestäminen.

2018

ALKUVUOSI

- Projektipäällikön ja viestintävastaavan rekrytointi
- Johto- ja ohjausryhmän muodostaminen
- Toimintasuunnitelman tarkentaminen
- Viestinnän ja markkinoinnin konseptointi ja suunnittelu
- Valikoidaan pilottipaikkakunnat (5) ja kartoitetaan paikalliset yhteistyötahot

KEVÄT-KESÄ

- Koordinaattorien rekrytointi ja koulutus pilottipaikkakunnilla
- Koordinaattorit aloittavat kohderyhmän rekrytoinnin
- Muodostetaan ydinryhmät, jotka aloittavat tuettuina paikallisten 3K-talkien suunnittelun

LOPPUVUOSI

- Projektipäällikkö vierailee paikkakunnilla, joilla verkosto toimii
- Tavoitteena ensimmäiset paikallisverkostojen järjestämät 3K-talkit (2-3)
- Päätös vuoden 2019 paikkakunnista (5)

2019

ALKUVUOSI

- Toiminta alkaa uusilla paikkakunnilla: koordinaattorien rekrytointi ja koulutus, ydinryhmän muodostaminen, 3K-talkien suunnittelu
- Tuetaan vuonna 2018 aloittaneiden paikallisverkostojen toimintaa

KEVÄT-KESÄ

- Panostetaan toiminnalliseen ryhmäytymisen tukemiseen
- Hankkeen väliarviointi; missä onnistuttu, missä parantamisen varaa

LOPPUVUOSI

- Projektipäällikkö vierailee paikkakunnilla, joilla verkosto toimii
- 2019 aloittaneilla paikkakunnilla on järjestetty 2-3 kertaa 3K-talkia

2020

ALKUVUOSI

- Edistetään toiminnan juurruttamista paikkakunnilla
- Aloitetaan kansallisen PeP-symposiumin suunnittelu

KEVÄT-KESÄ

- Luodaan pysyvät toimintamallit, jotta toiminta voi jatkua hankkeen päättymisen jälkeen

LOPPUVUOSI

- On järjestetty yht. 8-9 kertaa 3K-talkia
- PeP-symposium Helsingissä
- Hankeen loppuarviointi

OSALLISTUJATAVOITE

Tavoitteena on 3–10 osallistujaa/paikkakunta (paikallisverkoston aktiivinen ydinryhmä).

TYÖNTEKIJÄT JA HEIDÄN ROOLINSA

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ (KOKOAIKAINEN)

- Toiminnan suunnittelu ja koordinointi
- Yhteistyötahojen kartoittaminen (toimijat, joiden palvelut on suunnattu hankkeen kohderyhmälle) ja yhteydenpito näihin
- Kokemusasiantuntija-koordinaattorien rekrytointi ja valmentaminen sekä tukeminen

VIESTINTÄVASTAAVA (PUOLIPÄIVÄINEN)

- Viestinnän ja markkinoinnin suunnittelu ja toteutus
- Tiedotus, sidosryhmäviestintä ja mediayhteydet
- Kokemusasiantuntija-koordinaattoreille suunnatut info- ja koulutusmateriaalit
- Verkkosivusta vastaaminen

– Some-näkyvyys

**KOKEMUSASIAANTUNTIJA-KOORDINAATTORI (MÄÄRÄAIKAINEN, 3
KUUKAUTTA)**

Kokemusasiantuntija-koordinaattorit ovat taloudellisesta niukkuudesta tai vaikeista elämäntilanteista omakohtaista kokemusta omaavia paikallisia, jotka tuntevat ”kentän” ja tietävät, mitä kautta toiminnasta kiinnostuneita voi tavoittaa. He osaavat tarjota sitä tukea ja osoittaa niitä konkreettisia mahdollisuuksia, joita pitkäaikaisesti huono-osaisten toimintaan innostuminen usein edellyttää. Koordinaattorit saavat apua toiminnan käynnistämiseen projektipäälliköltä ja viestintävastaavalta. Koordinaattoreita palkataan 10, kunkin kanssa solmitaan 3 kuukauden määräaikainen työsopimus.

- Rekrytoi kokemusasiantuntijoita ja kokoaa ydinryhmän, joka suunnittelee ja toteuttaa paikallisen 3K-talkin
- Koordinoi toimintaa paikkakunnalla
- Kartoittaa ryhmäytymisen mahdollisuuksia paikkakunnalla (juurruttaminen)

Tulokset ja vaikutukset

TUOTOKSET

Tuotos I

3K-toiminnan esittely nettisivuilla ja lyhytfilminä esim. YouTubeen.

Tuotos II

Esite ja ohje/mallinnus 3K-talkin järjestämisestä.

Tuotos III

Jokaisesta 3K-talkista dokumentaatio 3K-verkoston nettisivuille.

TULOKSET

Tulos I

3K-toiminta on alkanut kymmenellä paikkakunnalla niin, että paikkakunnilla järjestetään säännöllisesti 2–3 kertaa vuodessa teemoittain vaihtuvia 3Ktalkoja.

Tulos II

3K-verkosto juurtuu vähintään kahdelle paikkakunnalle huono-osaisten itse suunnittelemissa toimintamuodoissa. Toiminnot muotoutuvat paikallisia kiinnostavien aiheiden pohjalta. Toimintamuotoja voivat olla esim. vapaaehtoinen vertaisapu sosiaaliturvan hakemisessa sekä viranomaisasiointissa ja velkaneuvonnassa. Kulttuuri- ja liikuntatoimintoja olisi esim. Köyhät ritarit -ravintolapäivätempaus, taidetempaukset ja luontoretket. Tässä hyödynnetään olemassa olevia hyviä käytäntöjä.

Tulos III

Ainakin kahdella paikkakunnalla on saatu yhteys maakunnan sosiaali- ja terveystalouteen ja tehdään yhteistyötä asiakkaiden osallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi osana hallituksen kärkihanketta. 3K toimii itsenäisenä kumppanina kasvipalvelujen ja sivistystoimen kanssa.

Tulos IV

Kuka kuuntelee köyhää? -toiminnan asukaslähtöisen luonteen takia kaikki tulokset eivät ole ennakoitavissa. Mahdollisia tuloksia voivat olla esim. paikallinen Kuka kuuntelee köyhää? -osuuskunta. Muita tuloksia voi olla puoluepolitiikasta riippumattomat raadit, jotka pyrkivät vaikuttamaan sosiaali- ja terveystalouteen sekä työllisyyspalveluihin tai lähteminen ehdolle kunta- tai maakuntavaaleihin. Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston edustajia kutsutaan maakunnan sosiaali- ja terveystaloutteen ja kasvupalvelujen kuulemistilaisuuksiin.

VAIKUTUKSET

Vaikutus I

Huono-osaisten yhteiskunnallinen toiveisuus lisääntyy. Henkilökohtainen ja poliittinen osallisuus ja toimijuus vahvistuvat. Projektin paikkakunnilla osallistutaan enemmän paikallisiin päätöksentekoprosesseihin ja edistetään esimerkiksi työttömyyteen tai ruoka-apuun liittyviä asioita. Sivuvaikutuksena yksinäisyys vähenee, koska Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston toiminta luo tasaveroisia sosiaalisia suhteita ja vahvistaa huono-osaisten yhteisöllisyyttä.

Vaikutus II

Tieto helposti haavoittuvien-, syrjäytyvien tai syrjittyjen ihmisryhmien asemasta on lisääntynyt ja tulee myös jatkossa lisääntymään kuntapäätäjien ja kunnallispoliitikkojen keskuudessa. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien olosuhteet, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet kuntalaisena ovat kohentuneet ja edelleen kohenevat. Tämän myötä heidät nähdään varteenotettavina poliittisina toimijoina.

Vaikutus III

On löydetty paikallisia keinoja edistää huono-osaisten osallistumista paikalliseen / maakunnalliseen päätöksentekoon. Pitkän aikavälin vaikutus on lisääntynyt tietoisuus siitä, että huono-osaisten poliittisen toimijuuden vahvistuminen edistää yhteiskuntarauhaa ja demokratiaa. Ehkäistään pitkän aikavälin mahdollista kehityskulkua, jossa toivottomuus johtaa radikalisoitumiseen ja ulkopuolisiin kohdistuvaan väkivaltaan.

Seurannan ja arvioinnin toteutus

VUOSITTAIN SEURATAAN

- Niiden paikkakuntien määrää, joilla Kuka kuuntelee köyhää? -toimintaa järjestetään

PUOLIVUOSITTAIN SEURATAAN

- Järjestettyjen 3K-talkien lukumäärää ja osallistujamäärät, joista eriteltyinä:
  - o Kuka kuuntelee köyhää? -aktiivien määrä
  - o Yleisön määrä
  - o Yleisössä olevien päättäjien määrä
- Aloitteet, mielipidekirjoitukset ja muut vaikuttamisyritykset
- o Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston tekemät aloitteet ja toimenpide-ehdotukset
- o Mielipidekirjoitukset paikallislehdissä / paikallisfoorumeilla

- o Osallistuminen sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämiseen
  - Päätätäjyhteistyö
- o Laadullinen kuvailu: miten ja missä ja minkälaisin tavoittein
  - Köyhyyttä kokeneiden motivointi mukaan 3K-talkeihin
- o Laadullinen kuvailu: mihin jalkauduttu, miten rohkaistu

- Muun aktiviteetin määrä
- o Kokoontumisten ja niihin osallistuneiden lukumäärät
- o Yleissivistävän toiminnan (kuten lukupiirit) ja osallistujien määrät
- o Virkistysretkien ja niihin osallistuneiden määrä

Projektin vetäjä kerää paikallisilta koordinaattoreilta yllä mainitut tiedot. Seurannan tarkoituksena on puolivuositain tarkistaa, että pysytään suunnitelluissa tavoitteissa.

Projektin arviointi toteutetaan pääasiassa itsearviointina. Silloin arviointia ohjaa kaksi kysymystä:

1) Tehdäänkö sitä, mitä suunniteltiin?

Tätäkin tärkeämpi kysymys on itse toiminnan vaikuttavuus eli:

2) Onko toiminnalla saatu muutosta joko niin, että a) paikkakunnilla on motivoiduttu vaikuttamaan yhteisiin asioihin tai b) kunta- / maakuntatasolla tai valtakunnallisesti 3K-toiminta on jättänyt jonkin pysyvän jäljen (esim. 3Ktalkeissa nostettu teema on otettu käsittelyyn / on lähdetty viemään eteenpäin muutosta)? Projektin vetäjä vastaa itsearviointista paikallisten koordinaattorien avulla.

Itsearviointiin lisäksi toteutetaan kahden paikkakunnan vertaisarviointi siten, että paikkakunnan A aktiivit vierailevat paikkakunnalla B ja toisin päin. Vierailujen jälkeen 3K-aktiivit raportoivat havainnoimistaan asioista, sekä paikkakuntien toiminnan yhtäläisyyksistä että eroavaisuuksista. Vierailujen ja raportoinnin jälkeen molempien paikkakuntien aktiivit kutsutaan koolle reflektointitilaisuuteen. Kahden paikkakunnan toimintaa kontrastoimalla avautuu Kuka kuuntelee köyhää? -toimintaan uusia mahdollisuuksia ja toimintatapoja.

Projektin viimeisenä vuonna toteutetaan pienimuotoinen tutkimus, mahdollisesti yhdessä osallistumisen eroja tutkivan Biases and Bubbles -tutkimushankkeen kanssa. Tutkimuksessa haastatellaan 5–10 ihmistä eri paikkakunnilta. Haastattelussa selvitetään, onko osallistumisen tunnelma muuttunut paikkakunnilla kolmen vuoden aikana.

Viestinnän toteutus

VIESTINNÄN ROOLI JA HAASTEET

Viestintä ja sosiaalinen markkinointi ovat tärkeässä roolissa toiminnan käynnistämisen ja juurruttamisen sekä hankkeen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Viestinnän keskeinen haaste ovat köyhyyden herättämät kielteiset mielikuvat sekä huono-osaisten usein

kokemat häpeän ja voimattomuuden tunteet ("kukaan ei ole kiinnostunut kokemuksistani, minulla ei ole keinoja vaikuttaa omaan tilanteeseeni").

VIESTINTÄ- JA MARKKINOINTIKONSEPTI

Köyhyyden konnotaatiot sekä huono-osaisuuden leimaava ja lamaannuttava vaikutus tulee ottaa huomioon hankkeen kaiken viestinnän suunnittelussa. Viestinnän ja sosiaalisen markkinoinnin peruskivenä on viestintä- ja markkinointikonsepti. Lisäksi laaditaan viestintäsuunnitelma.

Hankkeen viestintä- ja markkinointikonseptissa negatiiviseksi miellettyä ilmiötä katsotaan positiivisesta kulmasta: köyhä on arjen asiantuntija, köyhyyttä kokeneilla on paljon arvokasta hiljaista tietoa joka ansaitsee tulla kuuluviin eikä huono-osaisuus ei ole kohtalo, vaan asiantila johon voi vaikuttaa. Nämä ydinajatuksukset kuuluvat kaikissa viestintä- ja markkinointitoimenpiteissä.

Konsepti on notkea ja se on jalkautettavissa eri viestintäkanaviin: verkko, some, painettu media, tapahtumat, koulutusmateriaalit.

VIESTINNÄN TAVOITTEET

Viestinnän tavoitteena on rohkaista köyhyyttä kokeneita ja eri syistä huono-osaisia ryhmääntymään, innostaa heitä mukaan Kuka kuuntelee köyhää? -toimintaan sekä osoittaa mahdollisuuksia toimia yhdessä niin, että köyhän ääni nousisi kuuluviin paikallistasolla (yhteisössä, kunnassa, maakunnassa). Laajemmin tavoitteena on vaikuttaa siihen stereotyyppiseen ja syyllistävään tapaan, jolla köyhyyttä kokeneista ja marginaalissa olevista mediassa usein puhutaan ("Sossu-Tatu", "sosiaalipummit", "oleilijat"). Tällainen puhe toistaa uusliberalistista eetosta, jossa huono-osaisuuden syy nähdään yksilössä ja hänen huonoissa valinnoissaan tai ominaisuuksissaan. Hankkeen ulkoisessa viestinnässä halutaan haastaa nämä stereotyypit sekä osoittaa yhteiskunnallisten rakenteiden merkitys köyhyyden tuottajina ja ylläpitäjinä.

VIESTINNÄN KOHDERYHMÄT

- köyhyyttä kokeneet, eri syistä vaikeassa sosio-ekonomisessa tilanteessa olevat
- kokemusasiantuntija-koordinaattorit
- hankkeen yhteistyökumppanit
- kunta- ja maakuntapäätäjät
- paikalliset virkamiehet (mm. sos.toimi, te-, asumis-, päihde-, vanhus- ja vammaispalvelujen edustajat)
- kolmannen sektorin toimijat kuten ruokajakelujen järjestäjät
- media

SISÄINEN VIESTINTÄ

Koska paikalliset toimijat ja kokemusasiantuntija-koordinaattorit ovat maantieteellisesti hajallaan eivätkä voi tavata säännöllisesti kasvotusten, sisäisen viestinnän merkitys korostuu. Reaaliaikaisena yhteydenpitokanavana voi toimia esim. suljettu Facebook-ryhmä. 3K-verkkosivujen alle toteutetaan intranet-tyyppinen osio, joka toimii paikallisten toimijoiden ja kok.as.tuntijakoordinaattorien infopankkina. Hankkeessa perustetaan

ohjausryhmä, joka pitää yhteistyökumppanit ajan tasalla siitä, missä paikallisesti ja valtakunnallisesti mennään.

ULKOINEN VIESTINTÄ

Tehtävänä on tehdä hanketta ja Kuka kuuntelee köyhää? -verkostoa tunnetuksi. Ulkoisen viestinnän kanavana toimii erityisesti sosiaalinen media, missä tunnettuutta kasvatetaan puheenaiheita ja keskustelua luomalla. Hankkeeseen osallistuvat tuottavat sisältöä verkkosivuille (blogi). Lisäksi hyödynnetään printtimediaa ja Youtubea (3K-talkeista informoiminen, niiden videointi). Hanke näkyy myös siellä missä käydään kansalaiskeskustelua (SuomiAreena, Sosiaalifoorumi). Mediaa lähestytään kutsumalla toimittajia tutustumaan toimintaan sekä juttuideoita ja valmiita juttuja tarjoamalla.

VIESTINNÄN ÄÄNENSÄVY

- myönteinen
- rohkaiseva (köyhyydestä puhuminen on tärkeää, köyhien kokemuksilla on merkitystä)
- innostava
- tasa-arvoinen (köyhyyttä kokeneet, päättäjät ja asiantuntijat ovat tasavertaisia toimijoita)
- helposti ymmärrettävää (vältetään asiantuntijajargongia)
- "esteetön" (huomioidaan Näkövammaisten liiton ohjeet)

Riskit ja niiden hallinta

RISKI: PAIKALLISIA KUMPPANEITA EI LÖYDY

Miten ratkaistavissa: Kartoitetaan valmiutta toimintaan ensimmäisessä vaiheessa keväällä 2018 20–30 paikkakunnalla. Huhti-toukokuussa toteutetun kyselyn perusteella valmiutta on tätäkin useammalla paikkakunnalla.

RISKI: PÄÄTTÄJIÄ SEKÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TYÖNTEKIJÖITÄ EI SAADA OSALLISTUMAAN TILAISUUKSIIN

Miten ratkaistavissa: Valitaan tilaisuuksien teemat toisaalta ajankohtaisista julkista kiinnostusta ja toisaalta paikallista huomioita saavista asioista. Kuopion pilotin (27.3.2017) yhteydessä toimeentulotuen Kela-uudistuksen kompurointi oli valtakunnallisesti ja paikallisesti sellainen teema. Vuonna 2018 sellainen saattaa hyvinkin olla huono-osaisuuskysymysten ja sosiaalihuollon asema sote-uudistuksessa.

RISKI: ASIANOSAISIA ELI KÖYHYTTÄ KOKENEITA EI SAADA MUKAAN TILAISUUKSIIN

Miten ratkaistavissa: Ratkaistavissa olemassa olevien paikallisten toimijoiden avulla. Toisaalta parin viime vuoden aikana miltei jokaiseen Helsingissä järjestettyyn tilaisuuteen on saatu kokemusasiantuntijoita ison Facebook-ryhmämme kautta.

**RISKI: ASIANOSAISIA ELI KÖYHYTTÄ KOKENEITA EI SAADA MUKAAN
PAIKALLISIIN KOORDINAATIORYHMIIN**

Miten ratkaistavissa: Tämän riskin kampaamiseksi on otettava aikaa ja se on ratkaisevasti kiinni kaikkien toimijoiden kyvystä kohdata (kokemus)asiantuntijat arvostaen ja tasavertaisina.

**RISKI: UHKA TYÖTTÖMYYSTURVAN KATKAISEMISESTA (KARENSSISTA) ESTÄÄ
TYÖTTÖMIÄ OSALLISTUMASTA**

Miten ratkaistavissa: Projektipäällikkö lähestyy maakuntien kasvupalvelukeskuksia ja informoi, että työttömien osallistuminen Kuka kuuntelee köyhää? -toimintaan ei estä heitä ottamasta vastaan palkkatyötä.

Arvio kilpailuvaikutuksista

Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston toiminta ei ole yritystoimintaa. Se on köyhien, haavoittuvassa asemassa olevien, syrjäytyneiden tai syrjittyjen ihmisten yhteisövalmennusta, jotta näihin ryhmiin kuuluvat henkilöt voisivat olla paremmin osallisia heitä itseään koskevassa päätöksenteossa. Kyseessä on epäkaupallinen toiminta, jolle ei ole kaupallisia kilpailijoita.

Arvio toiminnan suhteesta julkisen sektorin tehtäviin

Perinteisesti köyhyyttä kokeneet ja eri syistä vähäosaiset on mielletty julkisen sektorin tarjoamien palvelujen kohteiksi. Tämä hanke lähestyy kohteitaan eri näkökulmasta. Kuka kuuntelee köyhää? -toiminnassa huono-osaiset ja köyhät eivät ole passiivisia palvelujen vastaanottajia vaan toimivia subjekteja, jotka itse tekevät itsensä näkyviksi ja kuulluiksi sekä tuottavat kokemusperäistä, kriittistä tietoa päättäjien ja palveluntuottajien käyttöön.

Yhteistyökumppanit

Toimintaan osallistuneet kumppanit

Toiminnassa on mukana yhteistyökumppaneita jotka lueteltu varsinaisessa hakemuksessa ja joihin palataan hankkeen edetessä.

Palkkatiedot ja talousarvio

Tiedot tällä hetkellä hankkeen sisäistä tietoa ja selviävät varsinaisesta hakemuksesta.

Ohjelmat

Tarkemmat tiedot hankehakemuksesta.

Lisätietoja

1. Tiina Saarela, projektiryhmän puheenjohtaja, tiina.saarela@evl.fi
2. Jouko Karjalainen, taloudesta vastaava henkilö, jouko.karjalainen@thl.fi
3. Tuula Paasivirta, viestintävastaava (ainakin hankkeen alkuun saakka), tuula.paasivirta@pp.inet.fi

Hankkeen johtoryhmä: Tiina Saarela, Jouko Karjalainen, Irene Roivas
Ohjausryhmänä toimii 3K-verkoston ydinryhmä.